

LBRIS

We know
books

Ionel Tache
Orizont imperfect

LETRAS
Promovăm autorii români

În opinia mea, chiar dacă nu se înscrie în tipare beletristice obișnuite, sau mai ales pentru asta, cartea transmite, te face să fii captiv în narațiune, te îndeamnă la introspecție sufletească și la analiza propriului destin.

Ea este și un îndemn pentru cine are rețineri să dea frâu liber oricăror forme de exprimare la momentul potrivit, fără ezitări, pentru că toți avem dreptul la fericire.

—Rodica Enoiu

CAPITOLUL I

ÎNCEPUTURILE TIMPULUI

Copilăria este șuvoiul de apă care izvorăște limpede și curat din adâncurile ființei și la care omenirea aleargă fără încetare să-și potolească setea idealurilor sale de dragoste, de bunătate, de perfecțiune.

(Francesco Orestano)

Mă așteptam ca drumul meu să decurgă liniar și cursiv, lin, fără culmi sau abisuri, fără drumuri lăturalnice. Oare unde duc? Uneori, te afli la o răscruce. Alege! Ai ocazia să iei cea mai importantă decizie pe care o vei face vreodată. Cine ești tu, acum? Cine a decis ca tu să fii cel de acum? Nu te gândi la cel care ai fost. Cine ești acum? Ai decis cine vrei să devii? Ia această decizie în mod conștient. Ia-o cu grijă! Ia-o cu forță! Dar uneori luăm hotărâri care ne pot schimba toată viața. Pot fi bune sau greșite, dar sigur ne urmăresc zile lungi, oricât am încerca să scăpăm, e un bun sau un rău făcut. De fapt, suntem oameni, asta ne definește umanitatea. Unii oameni apar în viața ta ca o binecuvântare. Alții, ca o lecție. Nu credeam că viața mea va fi împărțită în două părți inegale, despărțite de o falie, de un eveniment uriaș, deosebit. Venirea Ei a fost evenimentul principal, epicentrul temporal, care mi-a definit clar viața. Deasupra acestei falii am stat suspendat doar câteva clipe,

scăldat în iubire și lumină. Crezi că știi ce va urma, că va fi bine, dar, de fapt, tu doar speri, apăsător de incertitudine. Exact ca la un interviu de angajare, când glasul acela neutru și indiferent îți spune, ca o sentință definitivă, dar tu știi deja rezultatul, o amăgire care îți lasă un gust grozav de amar:

—Lăsați CV-ul aici, vă căutăm noi!

Soarele inunda cu valuri de căldură câmpia încă verde, până dincolo de liziera de salcâmi înfloriți, iar orizontul se îngusta sub tremurul de „fata morgana” al zilei toride de vară. Râul parcă se topea sub arșiță; casele ascunse în penumbra copacilor, din care se iveau acoperișurile de țiglă roșie, păreau încremenite în nemărginirea câmpiei. Căinii, care de obicei lătrau din orice, acum stăteau întinși în umbra glugilor de coceni sau a șurelor de paie, toropiți de căldură, și nici nu mai păreau atât de fioroși. Orătaniile din curte picoteau, tânjind după apă, și se adăposteau în umbra salcâmlor. Casele erau așezate cuminiți, cu grădini largi, de-a lungul ulițelor prăfoase, doar drumul principal ce străbătea satul ca un șarpe era pietruit, dar la fel de prăfuit.

Tot satul plutea pe o mare verde-gălbuie din lanuri de grâu, stropită din loc în loc de roșul viu al pâlcurilor de maci și tivită pe margini de brâuri multicolore de flori de câmp. Era un sat plicticos, fără dealuri, păduri, un sat pierdut în imensitatea câmpiei, cu nimic deosebit față de multe altele. Liniștea domestică profundă, grea și tihnită era întreruptă doar de larma din ulița arsă de soare. Un praf greu se ridica leneș ca un fum stârnit de picioarele desculțe ale copiilor care alergau după o minge de cauciuc albastru, ca un pepene mic. Nici căldura copleșitoare, nici praful înecăcios nu-i puteau opri.

Era întins comod în pat la răcoare și insula misterioasă, utopică, a lui Jules Verne îl acaparase, făcându-l să pară că este și el acolo, expunându-se situațiilor-limită, alături de personajele cărții, parcă trăind aventurile lor. Din când în când, întrerupea lectura gândind ce ar face, cum ar reacționa, dacă ar găsi soluții la problemele lor, cum ar ieși din acele situații. Nu găsea mereu răspunsuri, se necăjea și se apuca din nou de citit, încrâncenat, minunându-se, simțind că este inundat de o bucurie nedeslușită, fermecat pe deplin. Era prima carte pe care o primise din partea bunicului. Citind, nu înțelegea toate detaliile, se oprea,

încercând cu puterea fragilă a minții lui de copil să dezlege tâlcul ascuns al povestirii. Simțea ca un freamăt bucuria de a citi și pătrundea tot mai adânc în paginile ei, mereu minunându-se în sinea sa de întâmplările din carte. Căpitanul Nemo, personajul misterios și însingurat cu submarinul său ostatic pe fundul mării, era cel care îl atrăgea, pentru că putea privi din adâncuri, ca printr-o oglindă inversă, lumea exterioară, fără a fi văzut. Încă sub imperiul emoțiilor cărții, într-un târziu, auzi larva din uliță și un impuls ca un cântec înșelător de sirenă îl chemă afară, deși ar fi vrut să mai citească. Precaut, cu o strângere de inimă, ieși din curte să vadă dacă este primit în joc, e drept că nu reprezenta o soluție pentru nicio echipă decât, poate, ca echilibru numeric. Mic, cu umerii înguști, îmbrăcat ca un orășean, cu pantaloni scurți din stofă, cu bretele încheiate în nasturi, cu o cămașă bleu, decolorată, el era eterna rezervă. În picioare avea niște pantofi greoi din piele maro și talpă groasă, oricum prea mari pentru el, pentru a fi buni și la anul. Contrasta vizibil cu ceata veselă din uliță, îmbrăcată în niște cămăși lungi, fără nasturi, croite din pânză de in și un fel de șorturi din același material, lungi până mai jos de genunchi și cu picioarele goale. Într-un târziu, îl observară. „Vrei să joci și tu, Radu?” Știa ritualul. Tacticos, își scoase pantofii și îi așeză în spatele porții făcute din bolovani de noroi uscat. Simțea că pierde unul dintre puținele avantaje pe care le avea față de ceilalți. Dorința de a juca îl făcu să treacă peste mândria lui de a fi un pic diferit. Simți praful fin cenușiu ca o pudră cum îi învăluie picioarele cu mângâierea tandră a unei ape aproape fierbinți și, cu o bucurie imensă care îl făcu să chiuie, alături de ceilalți, se aruncă în joc. După un timp nedefinit, uzi de transpirație, cu fețele acoperite de noroi ca niște măști kabuchi, cu cămășile de culoare total incertă, gălbui-cenușiu, chiuind parcă și mai tare, porniră spre râu. Intră în apă, încet, fără grabă, simțind prin toți porii răcoarea plăcută și molatică a râului, care îl îmbrățișa ca o pătură lichidă. Râul era

maiestuos, molcom, cu apa până la genunchi, întrerupt din loc în loc de bulboane mai adânci, străjuit de maluri înalte din nisip, ca niște faleze. Se bălăci o vreme singur în bulboana lui, dar după un timp nu-i mai plăcu zbenguiala fără limită a celorlalți, așa că se retrase sub malul cu umbră. Peste toată hărmălaia, un soare mare și roșu pe un cer violet cobora lin spre marginea orizontului cu nori translucizi, stârnind un vânt ușor. Din malul unde aveau cuiburile, se auzea cântecul trist ca un ecou al prigoriilor. Îl cuprinse un sentiment ciudat ca o angoasă precoce. Plecă agale spre casă. Singur.

Casa bunicului era o insulă de verdeață ce plutea pe nisipul fierbinte de lângă râu. Pomii umbreau o alee cu iarbă până spre pâlcul de răchită galben-portocalie mergând spre râul din fundul curții. Pe ramurile de răchită erau inflorescențe ciudate de melci mici, albi, care le făcea să pară plante din lumi îndepărtate și stranii. Mirosul de iarbă cosită era atât de proaspăt, încât îți biciuia simțurile cu arome care îți spuneau că ești viu. De o parte și de alta, aleea despărțea cele două case, casa în care stăteau, mai mică, cu pereții albi ca o căsuță din povești, și casa mare, care era pentru posibilitii musafiri. Bunicul mă aștepta zâmbind – eram nepotul lui preferat. Spun zâmbind pentru că barba albă, patriarhală nu lăsa să se întrevadă ceva. Potrivit ca statură, cu umeri largi și ochii vii, era mereu gata pentru ceva treabă, care era totdeauna destulă pe lângă casă. Mâinile mari cu degetele ușor îndoite de muncă, pe care cred că nu le mai putea îndrepta, dezvăluiau crăpături adânci ca niște ravene reduse la scară umană. Mă cercetă cu o privire prefăcut severă:

— Parcă ai mai crescut, măi, briță!

Habar nu aveam ce înseamnă apelativul „briță” și nu mi-a fost dezvăluit vreodată. Însă știam sigur că următoarea întrebare va fi despre școală. Era lucrul la care bunicul ținea mai mult decât la orice altceva în afară de a mă întreba ce cărți am mai

citit. Avea acasă puține cărți, tocite, cu scoarțele vechi din carton și pânză. Nu mă atrăgeau prea mult, erau cărți despre sfinți, cu pilde și întâmplări atât de vechi și plictisitoare, încât rareori mă aventuram, curios, să citesc ceva dintre ele. Dar de fiecare dată când veneam la bunicul, rareori scăpam. Îmi dădea să citesc câteva pagini, întrebându-mă ce am înțeles, uitându-se la mine cu mândrie, speranță și evlavie atunci când deslușeam tâlcul pildei. De cele mai multe ori, nu pricepeam tâlcul paginilor citite. La început cu un pic de îndârjire, apoi cu calm și un glas domol, aproape șoptit ca la împărțirea unei taine, îmi explica lucruri atât de imposibile după mintea mea, încât făceam ochii mari de mirare și neîncredere. Erau pilde despre speranță, cinste, înțelepciune, amestecate în atâtea personaje biblice, încât nu le puteam ține minte pe toate. Intră într-o magazie și se întoarse cu o cutie din lemn plină de cuie strâmbe și ruginite.

— Să numeri exact toate cuiele!

Totul sunase ca o poruncă, dar căreia nu îi înțelegeam rostul. În sinea mea, revoltat, cu un nod în gât, am început numărătoarea fără rost. Puteam minți, prefăcându-mă doar că le număr până la ultimul. Peste ani, am înțeles utilitatea acestui lucru, care era un test teribil de conștiință. Bunicul meu înțelept îmi arăta, poate puțin mai aspru și prin mijloace ciudate, cărarea pe care trebuie să merg.

— Câte sunt, Radu?

Era o zi frumoasă de vară. În grădina din spatele casei cu ronduri de trandafiri, seniorii familiei erau așezați pe scaunele din răchită alb-gălbuie, în jurul mesei rotunde, din răchită albă, acoperită cu un covoraș din papură împletită, în niște culori palide. Eram ca niște descendenți ai familiilor imperiale romane, cel puțin după nume. Bunicul, Septimius, stătea cu fața acoperită parțial de veșnicul ziar l'Humanité, prefăcându-se că lecturează, iar în stânga lui era tata, Traian, cu o pălărie de paie zdrențuită pe margini, cu mâna dreaptă clătinând un pahar cu whisky în care zdrăngăneau două cuburi de gheață. Și, în sfârșit, a treia generație, eu, Octavian, care învățeam prin iarba umedă și pe aleile cu pietriș alb mașinuța roșie pe care o primisem cadou de la bunicul. Scoteam tot felul de sunete imitând momentele de accelerare ale motorului, schimbând tonalitatea atunci când mașina frâna brusc. Eram tare mândru de mașinuța mea roșie cu roți minuscule de cauciuc, o copie aproape perfectă a unei mașini de curse. Bunicul lăsa la o parte ziarul și își aprinse o țigaretă din foi, subțire, lungă, mirosind a vanilie, savurând delicat cafeaua și lansând cu satisfacție fuioare lungi de fum în aerul saturat de parfumul trandafirilor. Cântărea din priviri pușculița ca un purcel dolofan care tronă în mijlocul mesei.

O primisem de la el exact acum cinci ani, de ziua mea de naștere, și la început o credeam o jucărie. Atunci, bunicul m-a privit în alt fel și, deși eram prea mic, mi-a explicat rar, apăsător, rolul ei, că trebuia să fiu mai chibzuit, mai atent cu banii pe care îi primeam cu dărnicie de la toți și în tot felul de ocazii. Adunasem în ea aproape toți banii pe care încercam să-i economisesc pentru că îmi promisese că dublează suma.

Era tentant și încercasem. Din păcate în toți acești ani, nu fusesem așa de econom, nu rezistasem ispitelor de tot felul – dulciuri, jucării, creioane colorate, mofturi copilărești – și nu aveam cine știe ce economii. Priveam cu oarecare teamă: oare bunicul ar putea ghici cât am strâns în pușculiță? Oare se va mai

ține de cuvânt? Dar asta nu era tot, ar fi urmat și predica aceea lungă despre cumpătare, despre obligația de a strânge pentru zile negre, despre bucuria de a ști că ai bani, de a fi prevăzător.

Și inevitabilul se produse. Cu un gest scurt, bunicul sparse pușculița din lut ars, iar conținutul ei se revărsă pe masă. Tacticos, începu să așeze monedele în fișicuri, ignorând deocamdată bancnotele, și îi numără de mai multe ori, parcă pentru a-mi spori tensiunea. Chipul lui nu exprima nimic, deși îl urmăream cu sufletul la gură, întrerupând joaca. Tata lăasă paharul, de fapt aproape îl scăpă din mână, și se uită curios.

— Aha! Momentul adevărului! Ce părere ai, Rockefeller?

Mă privi cu subînțeles, cu o milă aproape veselă. Încearcă să intre în jocul bunicului. Bunicul avea mustața răsucită la vârfuri, dată cu o ceară specială, care îi dădea un aer sever, aproape crunt când număra bani. Se născuse prin anii '20 ai secolului trecut și începuse greu viața, lucrând ca un simplu casier la bancă mulți ani, deși terminase Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, meritând un post mai bun. Dar era recesiune, erau ani grei, iar posturile bune erau rarissime. Dar cel mai mult a contat faptul că îl țineau foarte departe de grozăviile frontului din Est. A trebuit să accepte postul. După ani grei de trudă, urcase în ierarhie până la postul de director. Se ferise conștient sau nu de politică. Pur și simplu nu îl interesa. Era un apolitic convins și indiferent cine fusese la putere acceptase totul fără a se exterioriza sau a-și exprima opinia. Se ferise de curtările asidue ale tuturor partidelor și la fel se ferea acum după război. Răspundea tuturor cu aceeași replică: „Nu sunt pregătit!”. Ascensiunea sa în ierarhia băncii se datora numai și numai calităților sale, consecvenței și dăruirii până la fanaticism în rezolvarea problemelor de serviciu, imparțialității sale proverbiale, indiferent de funcția pe care o ocupa. Era perceput și de către politicieni ca un om corect, de valoare,

care-și cunoaște bine meseria și indiferent că acum, după război, veniseră la putere comuniștii, conducerea lor superioară îl păstrase în funcție până la pensionare. În sfârșit, bunicul își întoarse privirea spre mine. Însăpământat, așteptam pierdut sentința care nu întârzie:

— Un prost poate câștiga bani, dar numai un înțelept îi poate păstra!

O tăcere apăsătoare se lăsă ca un clopot de sticlă deasupra noastră. Eu mă făcusem parcă și mai mic și îmi venea să mă ascund sub masă. Urma inevitabilul: o predică lungă și dojenitoare. Nici nu ar fi existat un moment mai prost, dar tocmai atunci mama ieși zâmbind din casă și veni spre noi cu tortul cu cele zece lumânări aprinse. Era ziua mea de naștere. Ne privi nedumerită, văzând figura încruntată, cu mustați amenințătoare, a socrului său și mimica încurcat-hazlie a tatei. Văzu banii pe masă și țândările de ceramică ale pușculiței. Înțelese.

— Nu-i un capăt de țară, Septimius! Are doar 10 ani! Și nu mi se par prea puțini. Gândiți-vă, luați partea pozitivă a lucrurilor, sunt ceva bănuți! S-a străduit, nu-i așa, nu vedeți...?

Apoi, pe un ton calm, cu același zâmbet cald și duios, mă privi îndemnându-ne pe toți: „Hai să tăiem tortul, se topesc lumânările!”.

Mama, ca de obicei, era paratrăsnetul, pompierul de serviciu care aplană toate micile și inerentele situații neplăcute, era omul care menținea echilibrul și armonia, era omul care aducea pace. Eram din nou toți patru în jurul mesei, savurând tortul de fructe răcoritor, și armonia era din nou la cote normale. Bunicului îi revenise pe chip acea bunătate superioară, un pic distantă, se ridică, veni lângă mine și, mângâindu-mă pe cap, îmi ură „la